

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра економіки підприємства

На правах рукопису

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему:

Облік, контроль та аналіз витрат на оплату праці з метою їх оптимізації

Виконала:

Слободян Юлія Григорівна

здобувач заочної форми здобуття вищої освіти
спеціальності 071 Облік і оподаткування

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент
Ніколашин А.О.

Роботу допущено до захисту перед ЕК рішенням кафедри,
протокол № ___ від « ___ » _____ 2023 р.

м. Кам'янець-Подільський, 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ	
1.1. Загальна характеристика витрат підприємства та місце витрат на оплату праці в їх складі.....	9
1.2. Економічна сутність поняття «оплата праці» та підходи до її визначення	25
1.3. Нормативно-правове регулювання обліку, контролю та аналізу витрат на оплату праці	29
РОЗДІЛ 2. СТАН ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗ ВИТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ НА ПОГ «КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКЕ УЧБОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА СЛІПИХ»	
2.1. Організаційно-економічна характеристика та робота бухгалтерської служби ПОГ «Кам'янець-Подільське учбово-виробниче підприємство українського товариства сліпих»	35
2.2. Документальне оформлення нарахування заробітної плати та порядок формування витрат	59
2.3 Організація обліку витрат на основну та додаткову заробітну плату.....	67
2.4. Облік витрат на соціальні заходи	77
2.5. Аналіз витрат на оплату праці	80
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ВИТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ З МЕТОЮ ЇХ ОПТИМІЗАЦІЇ	
3.1. Оптимізація системи контролю витрат на оплату праці	88
3.2. Шляхи вдосконалення обліково-аналітичних та контрольних аспектів витрат на оплату праці із застосуванням сучасних інформаційних технологій	99
ВИСНОВКИ	107
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	111
ДОДАТКИ	118

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

НП(С)БО – національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку

МСБО – міжнародні стандарти бухгалтерського обліку

ФОП – фонд оплати праці

ПДФО – податок на доходи фізичних осіб

ЄСВ – єдиний соціальний внесок

ВЗ – військовий збір

ПСП – податкова соціальна пільга

ВСТУП

Актуальність теми. Заробітна плата як економічна категорія належить до числа найскладніших. Поряд з такими категоріями, як прибуток, податки, зайнятість вона є одним з головних елементів внутрігосподарського механізму на підприємстві.

Оскільки заробітна плата є, з одного боку, основним джерелом доходів найманих працівників, основою матеріального достатку членів їх сімей, а з другого – певною частиною всіх витрат роботодавця на виробництво та найбільш ефективним засобом спонукання працівників до високопродуктивної і якісної праці, то питання організації заробітної плати, формування її рівня завжди знаходяться в центрі уваги як роботодавців, так і працівників та їх об'єднань. По суті ці питання є основою соціально-трудових відносин в суспільстві.

Діяльність кожного суб'єкта господарювання безпосередньо залежить від його працівників, їх продуктивності праці, мотивування та звісно оплати праці. Для підприємства витрати на оплату праці є постійною та однією з головних складових витрат діяльності. А для працездатного населення України, заробітна плата, зазвичай є єдиним джерелом доходу. У нашій країні існує значна кількість недосконалостей в організації системи оплати праці: нерівномірна диференціація оплати праці; низький рівень оплати праці; нерозроблена чітка система мотивування працівників; застарілість і недосконалість на частині підприємств організації обліку та контролю за витратами з оплати праці. Також постійна зміна законодавства пов'язаного з питаннями оплати праці, потребує від підприємства покращення і внесення відповідних змін в організацію обліку та контролю витрат на оплату праці.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що різні види оплати праці мають різні джерела фінансування. Це ж саме стосується і оплати праці різним категоріям працівників. Законодавство України встановлює норми мінімальної оплати праці та певних доплат за роботу в позаурочний час, в святкові та вихідні дні тощо. Через це з метою дотримання чинного законодавства необхідно і

важливо правильно здійснювати облік витрат на оплату праці. Важливим є правильний облік витрат на оплату праці і з точки зору податкового обліку. В сучасних умовах правильний і головне дієвий облік витрат повинен стати не лише як засіб дотримання вимог чинного законодавства, а й як джерело надійної інформації для подальшого контролю та управління витратами на оплату праці. Проблема управління витратами на оплату праці полягає в тому, що кожен власник прагне мінімізувати будь-які витрати, адже це збільшить його прибуток. Та й об'єктивно на кожному підприємстві є свій максимальний рівень витрат на оплату праці, при перевищенні якого підприємство просто стає збитковим. З іншої сторони надмірне скорочення витрат на оплату праці призводить до послаблення мотивації працівників, зниженню трудової дисципліни, недобросовісному виконанню персоналом своїх обов'язків і, навіть, відтоку найбільш сумлінних і кваліфікованих працівників. Тому основна задача управління витратами на оплату праці - це знайти оптимальний рівень таких витрат, що забезпечував би і прибутковість підприємства і достатню мотивацію працівників.

Питання оплати праці завжди викликали зацікавленість вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема, таких відомих українських вчених-економістів: Акімова Н. В., Білухи М. Т., Богині Д., Бутинця Ф. Ф., Дороша Н. І., Іваненко С. В., Сопко В. В., Ткаченко Н. М., Усача Б. В. Питання реформування оплати праці в Україні висвітлювали А. Калина, А. Колот, Крищенко, С. Соломонов, Н. Ткаченко та інші. Проблемні питання привертають увагу і зарубіжних авторів таких, як Андрєєва В. А., Данилевського Ю. А., Соколова Я. В., Шеремета А. Д., Саліна В. Н. та інших.

Перехід до ринкових відносин потребує радикального переосмислення змісту, методів та інструментарію планування виробництва. Це особливо стосується найважливішої ланки - планування витрат і вартісних показників плану виробництва. Адже потрібен концептуально новий підхід до планування витрат виробництва з урахуванням відсутності централізовано встановлюваних

цін, ринкової кон'юнктури, яка швидко змінюється, конкуренції серед товаровиробників.

Одним із напрямків зниження собівартості продукції, а значить підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства в цілому є впровадження матеріальної зацікавленості і відповідальності робіт за економічним використанням виробничих витрат. Ця зацікавленість може бути забезпечена на основі тісного взаємозв'язку розмірів економії витрат виробництва з розмірами оплати праці. На кожному підприємстві має бути реальна і достовірна інформація про трудомісткість виробленої продукції, про нарахування заробітної плати. Таку інформацію повинен забезпечити облік витрат на оплату праці.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційну роботу виконано відповідно розроблених тем кафедрою економіки підприємства природничо-економічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є систематизація та обґрунтування теоретичних положень, а також практичних вмінь обліку, контролю та аналізу витрат на оплату праці з метою їх оптимізації розрахунків з оплати праці на підприємстві.

Для досягнення поставленої мети визначені та вирішені наступні завдання:

- розглянути теоретичні засади обліку витрат на оплату праці на підприємстві;
- оцінити стан системи обліку витрат на оплату праці та провести їх аналіз
- розглянути методику здійснення контролю розрахунків за витратами на оплату праці;
- розглянуто аналітичний та синтетичний облік розрахунків з оплати праці;
- розробити шляхи удосконалення організації обліку та контролю витрат на оплату праці з метою їх оптимізації на підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку, контролю та аналізу

витрат на оплату праці на ПОГ «Кам'янець-Подільське УВП УТОС».

Предметом дослідження є організація обліку, контролю та аналізу витрат на оплату праці з метою їх оптимізації на підприємствах.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні та узагальненні теоретичних засад та розробці науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення, розвитку методики обліку та контролю витрат на оплату праці з метою їх оптимізації, дослідження та впровадження матиме позитивний вплив на діяльність досліджуваного підприємства.

Методи дослідження. В процесі написання роботи застосовано загальнонаукові та специфічні методи пізнання. Методи теоретичного узагальнення, групування і порівняння надали можливість дослідити зміст основних категорій, що пов'язані з працею та її оплатою. За допомогою логічного методу визначено особливості облікових та контрольних процедур та на досліджуваному підприємстві. Використання методів індукції та дедукції, причинно-наслідкового зв'язку дозволило дослідити методичні підходи до організації та ведення обліку, контролю та аналізу витрат на оплату праці з метою їх оптимізації на підприємстві.

У процесі дослідження питань контролю та аналізу витрат на оплату праці використано методи аналітичного групування, співставлення, вибіркового методу, а для побудови ілюстративних матеріалів використано графічний метод.

Методологічною основою виконання дослідження є: наукові розробки вітчизняних і зарубіжних економістів з обліку, контролю й аналізу витрат на оплату праці.

Інформаційною базою дослідження стали законодавчі акти України з питань обліку, контролю, аналізу та інших питань економіки, національні стандарти бухгалтерського обліку, план рахунків бухгалтерського обліку. До того ж використані публікації статистичних і наукових установ, праці вітчизняних, зарубіжних учених і фахівців щодо обліку праці і заробітної плати, практичні дані ПОГ «Кам'янець-Подільське УВП УТОС», його фінансова та податкова звітність, усні консультації працівників підприємства, а також

ресурси мережі Інтернет.

Особистий внесок здобувача. Дослідження є звершеною, самостійною виконаною працею. Шляхи вдосконалення обліку та контролю витрат на оплату праці, висновки, що виносяться на захист, одержані авторкою самостійно і є її особистим здобутком.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці рекомендацій щодо вдосконалення системи обліку, контролю та аналізу витрат на оплату праці з метою їх оптимізації на ПОГ «Кам'янець-Подільське УВП УТОС».

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Результати дослідження, що містяться в роботі, пройшли апробацію та отримали схвалення на VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми теорії і практики бухгалтерського обліку, аналізу, контролю й оподаткування в Україні: сучасний стан, тенденції та перспективи розвитку» (м. Кам'янець-Подільський, 9 листопада 2023 р.) та V Міжнародній науковій студентській конференції «Молодь і науковий прогрес у соціально-економічному та освітньому просторі суспільства» (м. Кам'янець-Подільський, 5-6 грудня 2023 р.).

Публікації. За темою кваліфікаційної роботи опубліковано 2 наукових праці (тези доповідей) загальним обсягом 0,16 друк. арк.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота сформована у трьох розділах з проміжними та загальними висновками на 107 сторінках. Текстова частина доповнена 14 рисунками, 10 таблицями та більше 10 додатками. Список літератури містить 65 найменувань на 7 сторінках.

ВИСНОВКИ

У роботі досліджено організацію обліку, контролю та аналізу та витрат на оплату з метою їх оптимізації. Результати здійсненого дослідження дозволяють зробити наступні висновки і пропозиції:

В ході дослідження було проаналізовано теоретичні засади формування витрат на оплату праці. Виявлено, що заробітна плата є багатогранною категорією, котра досліджувалась багатьма українськими та іноземними вченими, що відображує інтереси усіх зацікавлених сторін: працівника, роботодавця та держави.

Облік витрат на оплату праці – одна з основних і складних ділянок роботи, яка потребує точних та оперативних даних, що відображають зміни в чисельності працівників, затратах робочого часу, категоріях робітників тощо, і здійснення контролю за ефективністю використанням трудових ресурсів.

Витрати на оплату праці узагальнюються в межах двох статей калькулювання: прямі витрати на оплату праці і загальновиробничі витрати, яка є комплексною статтею. Крім того, витрати на оплату праці містяться в складі адміністративних витрат, витрат на збут, інших витрат операційної діяльності.

Правова норма обліку, аналізу та контролю витрат на оплату праці плати характеризується тим, що здійснюється на основі розгалуженої системи нормативно-правових документів, прийнятих відомствами всіх рівнів, за участю трудових колективів і профспілок.

Узагальнення існуючих форм та систем оплати праці в Україні, їх види та порядок розрахунку, дозволило сформулювати уявлення про систему оплати праці в Україні. Правильно обрана система оплати заробітної плати є ефективним організаційним засобом і мотивуючим фактором для працівників. Така система повинна враховувати особливості процесу праці на підприємстві та завдання, які роботодавець ставить перед конкретним робочим місцем, професією та кваліфікацією працівника і його особисті інтереси.

Від правильної організації обліку витрат на оплату праці на підприємстві

залежить продуктивність праці, мотивація працівників, структура обліку особового складу та оплати праці, ефективність обліку та інше. Оптимальна організація обліку розрахунків з оплати праці покращує господарську діяльність підприємства та мінімізує витрати на оплату праці.

ПОГ «Кам'янець-Подільське УВП УТОС» застосовує лінійно-функціональну структуру управління. Відділ бухгалтерського обліку на ПОГ «Кам'янець-Подільському УВП УТОС» складається з чотирьох осіб.

На ПОГ «Кам'янець-Подільському УВП УТОС» для ведення бухгалтерського обліку застосовується журнально-ордерна форма обліку і використовується програмне забезпечення Microsoft Excel та М.Е.Дос – для подання своєчасної звітності і простого обміну документами.

Результати аналізу основної діяльності досліджуваного підприємства свідчать про те, що дане підприємство є самостійним господарчим суб'єктом з правами юридичної особи, що на підставі використання трудовим колективом частина майна власності УТОС, виробляє та реалізовує продукцію, діє за принципами господарського розрахунку.

Протягом аналізованого періоду на досліджуваному збільшилась середньорічна вартість активів на 374,5 тис. грн. (або на 7,47%). Позитивною є тенденція випереджаючого росту вартості оборотних активів у порівнянні з ростом вартості активів підприємства.

Баланс досліджуваного підприємства за звітний період не є абсолютно ліквідним, оскільки не виконується перше співвідношення між групами активів (A_1) і пасивів (Π_1) ($A_1 < \Pi_1$).

Незважаючи на те, що в кінці досліджуваного періоду найліквідніші активи значно зменшились у порівнянні з початком досліджуваного періоду, рівень покриття негайних пасивів зріс в 2,5 рази.

Аналіз розрахунків свідчить про поточну ліквідність протягом всього досліджуваного періоду, тому що найліквідніші активи перекривали відповідні зобов'язання на 275,0 тис. грн. у 2019 році та на 1897,0 тис. грн. у 2022 році. Це дозволяє стверджувати про поточну ліквідність балансу, розраховану на основі

абсолютних величин.

Показники ліквідності Кам'янець-Подільського УВП УТОС не тільки відповідають нормативному значенню, але й значно переважають його. Так, на кінець 2022 року коефіцієнт поточної ліквідності перевищує нормативне значення у 3,6 разів, коефіцієнти швидкої та абсолютної ліквідності – у 2,7 разів.

Після проведення аналізу виробничо-господарської діяльності ПОГ «Кам'янець-Подільське УВП УТОС» можна зробити висновок, що підприємство збільшує обсяги реалізації, ефективність господарювання знижується з кожним роком.

ПОГ «Кам'янець-Подільське УВП УТОС» незважаючи на інфляційні процеси, коронавірус, війну працює прибутково, що позитивно характеризує роботу підприємства.

На ПОГ «Кам'янець-Подільське УВП УТОС» ставка єдиного соціального внеску складає 5,3 %, оскільки це підприємство відноситься до всеукраїнських громадських організацій інвалідів.

Аналіз використання робочого часу на ПОГ «Кам'янець-Подільське УВП УТОС» проводиться за двома напрямками — виявлення втрат робочого часу та непродуктивного його використання. Метою такого аналізу є виявлення місць та причин втрат робочого часу.

Аналіз балансу робочого часу на ПОГ «Кам'янець-Подільське УВП УТОС» свідчить, що на підприємстві повністю відсутні внутрішньозмінні втрати часу.

Для здійснення ефективного контролю над витратами на оплату праці необхідно на ПОГ «Кам'янець-Подільське УВП УТОС» якісно і правильно застосовувати систему затверджених і розроблених нормативів, встановити тарифи на відрядні роботи, затвердити посадові оклади для кожної окремої категорії працівника залежно від умов, обсягу та складності роботи.

Також ж, для оптимальної організації обліку оплати праці на ПОГ «Кам'янець-Подільське УВП УТОС» необхідно у наказі про облікову політику прописати найбільш досконалі методи ведення обліку розрахунків з

працівниками; обґрунтувати вибір форм оплати праці та вказати чинники підвищення продуктивності праці. Крім того, потрібно створити графік використання робочого часу та створити графік документообігу з оплати праці: вказати виконавців та строки складання документів, які пов'язані з обліком оплати праці.

Основними шляхами щодо покращення організації та ведення обліку витрат на оплату праці для ПОГ «Кам'янець-Подільське УВП УТОС» будуть:

- придбати ПЕОМ сучасного рівня і функціональних можливостей;
- автоматизувати ведення різних розрахунково-аналітичних робіт використовуючи сучасне програмне облікове забезпечення українських виробників;
- організувати систему внутрішнього контролю на підприємстві;
- проводити як внутрішній аудит господарської діяльності за допомогою бухгалтера, так і зовнішній аудит за допомогою аудиторської фірми тощо;
- правильно класифікувати витрати на оплату праці;
- забезпечити проходження курсів підвищення кваліфікації для працівників бухгалтерської служби;
- створити посадові інструкції для працівників бухгалтерської служби;
- повністю автоматизувати бухгалтерський облік;
- встановити чіткі терміни здачі оригіналів первинних документів до бухгалтерії;
- забезпечити належні умов зберігання документів та обмежити доступ до них;
- створити забезпечення виплат відпусток.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Брезицька К.Ф. Аналіз сучасних систем оплати праці в зарубіжних країнах. *Управління розвитком*. 2011; № 105. С. 30-31
2. Бутинець, Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів, 5-те вид., доп. і перероб. Житомир : ПП «Рута», 2003. 726 с.
3. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Н. С. Акімова, О. О. Говоруха, Л. О. Кирильєва, Т. О. Євлаш. Харків: ХДУХТ, 2019. 182 с.
4. Васильчик С.В., Жидяк О.Р., Полянчич Т.М. Теоретичні основи формування оплати праці на підприємстві. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 21.12. С.152-157.
5. Вачевська Н. Л. Теоретичні аспекти заробітної плати в умовах ринкової економіки. *Актуальні проблеми економіки*. 2005. № 1. С.177-188.
6. Глухова С.В., Зотова А.А. Підходи до сутності заробітної плати. [URL:http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12.1/164.pdf](http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12.1/164.pdf).
7. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: www.rada.gov.ua.
8. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудова відносина: підручник. 4-те вид., оновлене. К.: Знання, 2016. С. 274-291.
9. Гуруріна Н.В., Беснюк А.М. Організація обліку оплати праці на підприємствах: проблеми та шляхи їх вирішення. *Економіка та суспільство*. 2021. № 23. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view>
10. Гуцаленко Л. В. Внутрішньогосподарський контроль.: навч. посіб. Л. В. Гуцаленко, М. М. Коцупатрий, У. О. Марчук. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 496 с.
11. Дорош Н. І. Внутрішній контроль та аудит в управлінні ризиками на підприємстві. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Економічна*. 2014. Вип. 44. С. 148-152.
12. Дробишева О .О., Домаш Д. В. Економічна сутність, форми та

системи оплати праці. URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_8_048.pdf

13. Дубовська О. В. Теоретичні засади заробітної плати як соціально-економічної категорії та її специфіка у галузі освіти. URL: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.1/110.pdf>

14. Економічний аналіз: навч. пос. для студ. вищ. навч. закл. спеціальності 7.050106 “Облік і аудит”; за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. Житомир: ПП „Рута”, 2003. 680 с.

15. Електронна бухгалтерія: підруч. для здобувачів вищої освіти В. Я. Плаксієнко, І. М. Назаренко, К. С. Жадько, С. А. Гаркуша; за ред. Плаксієнка. Київ: Центр навч. літ., 2021. 334 с.

16. Єськова О.Л., Савельєва В.С. Теоретичні основи формування оплати праці на підприємстві. *Науковий вісник НЛТУ України*. №21(12). 2014. С.152 - 156.

17. Задорожний З. В., Крупка Я. Д. та ін. Фінансовий облік: підручник. З. В. Задорожний, Я. Д. Крупка., Н. Я. Микитюк, Н. В. Гудзь, Р. О. Мельник, П. Н. Денчук, Р. В. Романів. К.: Хай-Тек Прес, 2011. 544 с.

18. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 р. № 291 (зі змінами та доповненнями від 25.09.2009 р. № 1125). URL: <http://search.ligazakon.ua>.

19. Інструкція зі статистики заробітної плати: затв. наказом Держкомстату України від 13.01.2004 р. № 5. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0114-95_04 (дата звернення: 10.09.2023)

20. Калина А.В. Соціально-економічна суть заробітної плати. *Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. НДЕУ*. 2003. Вип. 4. С. 81-85.

21. Київська ІТ-компанія InBASE. URL: <http://inbase.com.ua/ua/about-us2>.

22. Кім Г.І., Сопко В.В., Кім Ю.Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення: Навчальний посібник. Вид. 2-ге. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 480 с.
23. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII (зі змінами і доповненнями від 11.10.2018 р.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
24. Кодекс цивільного захисту України від 01.07. 2013 р. (зі змінами і доповненнями від 27.03.2014 р. № 1166 VII). URL: <http://search.ligazakon.ua>.
25. Кравченко М. А. Сутність оплати праці як економічної категорії. Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»*: Збірник наукових праць. Харків: НТУ «ХПІ», 2019. С. 86-91.
26. Лень В.С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика. 4-тє видання. Навч. пос. Тернопіль.: Навчальна книга - Богдан, 2012. 752 с.
27. Меліхова Т.О., Чкалова Н.С., Іващенко Є.Є. Удосконалення внутрішнього контролю розрахунків за виплатами працівникам для підвищення якості формування інформації в обліку. *Економіка та держава*. 2019. № 3. С. 95–101.
28. Миронова Ю. Ю., Панасенко В. А. Проблеми організації обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві. *Економіка і регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2016. № 1. С. 121–126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN /econrig_2016_1_20.
29. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 «Виплати працівникам». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>. (дата звернення: 20.09.2023)
30. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом Мінфіну № 73 від 07.02.2013 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. (дата звернення: 20.09.2023)
31. Папуша Н. Теоретичні аспекти управління оплатою праці на підприємстві. *Економічний аналіз*. 2014. №7. С. 313–316.

32. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30 лист. 1999 р. № 291 (зі змінами і доповненнями від 25 верес. 2009 р. № 1125). URL: <http://search.ligazakon.ua>. (дата звернення: 03.10.2023)
33. Податковий кодекс України: станом на 1 квітня 2013 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. (дата звернення: 10.10.2023)
34. Подольська В.О., Яріш О.В. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. К.: ЦНЛ, 2007. 488 с.
35. Подолянчук О.А. Облікова політика щодо заробітної плати. *Облік і фінанси*. 2018. № 1 (79). С. 64-71
36. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0208-00> (дата звернення: 10.10.2023)
37. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 р. № 601. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2003. № 11. С. 3-9 (дата звернення: 10.10.2023).
38. Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку: затв. наказом Міністерства фінансів України від 24.03.1995 р. № 88. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.10.2023).
39. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України № 2258-VIII від 21 грудня 2017 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення: 20.10.2023).
40. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV (із змінами і доповненнями № 3332-VI від 12.05.2011 р.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 20.10.2023).
41. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996 р. № 504/96 (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 11.11.2023).
42. Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці: наказ Держкомстату України від 5.12.2008 р. № 489. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 11.11.2023).

43. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 р. № 2464 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 20.11.2023).
44. Про захист заробітної плати: Конвенція Міжнародної організації праці № 95 від 01.07.1949 р. (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
45. Про колективні договори і угоди: Закон України від 1 лип. 1993 р. № 3357 – XII (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 20.11.2023)
46. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 20.11.2023)
47. Про охорону праці: Закон України від 21.11.2002р. №229-VI (зі змінами і доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text> (дата звернення: 20.11.2023)
48. Селіванова Н. М., Ветренюк Б. Б. Сучасні проблеми обліку оплати праці та шляхи їх вирішення. Проблеми ринку та розвитку регіонів України в XXI столітті: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. м. Одеса, 05-09.12.2016 р., Одеса, 2016. С. 95–97. URL: <https://economics.opu.ua/files/science/preed/2016/95.pdf>.
49. Сергієнко О. Заробітна плата як елемент первинних доходів домогосподарств: сучасний стан і тенденції формування. *Україна: аспекти праці*. 2011. № 5. С. 15–21.
50. Сук Л.К., Сук П.Л. Фінансовий облік: навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К., 2012. 647 с.
51. Сучасна система контролю. Лідерство і управління BigLib.info. URL: <https://biglib.info/8240-suchasna-sistema-kontrolyu-lderstvo-upravlnnya.htm>
52. Сьомченко В.В. Заробітна плата як соціально-економічна категорія . *Вісник Запорізького національного університету* 2016. № 1 (29). С. 121-127.

53. Сьомченко В.В., Саркісян А.С. Проблеми оплати праці та аналіз ефективності використання трудових ресурсів на ТОВ «Компанія Система». *Вісник Запорізького національного університету*. 2015. № 3 (27). С. 165-173.
54. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: підручник. К.: А.С.К., 2010. 784 с.
55. Ткаченко Н. А. Особливості документального оформлення операцій з обліку праці та її оплати. Облік і фінанси АПК. Науково-виробничий журнал. 2011. № 3. С. 79-83
56. Толуб'як В.С. Заробітна плата та її вплив на формування фінансових ресурсів системи пенсійного забезпечення. *Теорія та практика державного управління*. 2012. Вип. 2 (29). С. 1-8.
57. Томчук О. Ф., Машевська А. А. Контроль та управління витратами на оплату праці. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2018. Випуск 17. С. 457-461
58. Усач Б.Ф. Контроль і ревізія: підруч. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Знання"Прес, 2001. 253 с.
59. Фінансовий облік: підручник / Я. Д. Крупка та ін. 4-те вид., допов. і перероб. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 451 с.
60. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: підручник за ред. проф. М. Ф. Огійчука. 7-ме вид., перероб. і допов. Київ: Алерта, 2016. 1040 с.
61. Фінансовий облік 1 (частина І) Навч. посібник за ред. Максимової В.Ф. Одеса: ОНЕУ, 2014. 384 с. 77.
62. Фінансовий облік 1 Частина 2 Навч. посібник за ред. Максимової В.Ф. - Одеса: ОНЕУ, 2015. 345 с.
63. Щирська О.В. Координація роботи системи внутрішнього контролю на підприємстві. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації*. 2015. № 1. С. 221–230
64. Феофанова І.В. Удосконалення обліку та аудиту заробітної плати на підприємстві. *Економіка та держава*. 2021. №3. С. 125-130.

65. Яценко В. М. Внутрішній контроль на підприємствах України: проблеми розвитку та шляхи їх вирішення. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2015. С. 34–35.

ДОДАТКИ

Додаток А

Трактування поняття «заробітна плата» у літературних джерелах

№ з/п	Автор	Визначення
1	2	3
1.	Закон України «Про оплату праці» [46]	Заробітна плата - це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу.